

НАРЕДБА № 4 от 10.01.2008 г. за правилата и нормите за безопасност и охрана при проектиране, строителство, реконструкция, основно обновяване, ремонт, преустройство и експлоатация на обектите на съдебната власт (Загл. изм. и доп. – ДВ, бр. 99 от 2023 г.)

Издадена от министъра на правосъдието, обн., ДВ, бр. 8 от 25.01.2008 г., изм. и доп., бр. 99 от 28.11.2023 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 99 от 2023 г.) С тази наредба се регламентират специфичните правила и норми за безопасност и охрана на обектите на съдебната власт при проектиране, строителство и експлоатация на нови и при реконструкция, основно обновяване, ремонт и преустройство на съществуващи сгради.

Чл. 2. (1) Безопасността на обектите на съдебната власт се осъществява чрез физическа и техническа охрана.

(2) Физическата и техническата охрана се осъществяват чрез система за физическа защита, персонал за физическа защита и технически средства на системата за физическа защита.

Чл. 3. (1) Безопасността и охраната на обектите на съдебната власт се осигуряват от Главна дирекция "Охрана" към Министерството на правосъдието (Главна дирекция "Охрана").

(2) Обектите на съдебната власт се категоризират съгласно приложение № 1. За всеки обект на съдебната власт началникът на областното звено "Охрана" при Главна дирекция "Охрана" води охранително досие.

Чл. 4. При изпълнение на възложените й задължения по тази наредба Главна дирекция "Охрана" взаимодейства със съответните служби на Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, органите на съдебната власт и с други институции.

Глава втора

НОРМИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ОХРАНА ПРИ ПРОЕКТИРАНЕ, СТРОИТЕЛСТВО, РЕКОНСТРУКЦИЯ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ОБЕКТИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Раздел I

Норми за безопасност и охрана при проектиране

Чл. 5. При проектиране на обектите на съдебната власт се спазват разпоредбите на Закона за устройство на територията, подзаконовите нормативни актове по прилагането му и специфичните правила и норми, определени по тази наредба.

Чл. 6. Специфичните правила и норми за безопасност и охрана на обектите на съдебната власт се определят в зависимост от:

1. категорията на обекта съгласно приложение № 1;
2. местоположението на обекта;
3. заданието за изработване на инвестиционен проект;
4. определените зони за сигурност;
5. използваните технически средства и поддръжката им;
6. организация на системата за охрана в зоните за сигурност;

7. процедурите за действие на охраната при нормални обстоятелства и извънредни ситуации;

8. общата численост на персонала и броя на външните посетители.

Чл. 7. (1) За осигуряване на безопасността и охраната в обектите на съдебната власт се обособяват и обозначават с табели следните зони:

1. зона за сигурност около сградите - обозначава се със:

а) огради - постоянни или временни;

б) метални или бетонови колчета;

в) високи тротоари;

г) зелени площи;

д) охраняеми паркинги;

2. (доп. – ДВ, **бр. 99 от 2023 г.**) зона за обществен достъп - до нея имат достъп всички посетители след извършване на проверка на входа с технически средства за наличие на предмети, материали и вещества, които могат да се използват за извършване на противозаконни действия или терористични актове; в тази зона в новите съдебни сгради се обособяват отделни помещения – чакални за пострадалите от престъпления;

3. зона за сигурност с контролиран достъп - за съдии, прокурори и разследващи органи, която включва отделен вход, самостоятелни коридори и асансьори от входа до служебните помещения и до съдебните зали;

4. зона за сигурност с ограничен достъп - за задържани и принудително доведени лица - в тази зона се проектират и изграждат помещения за:

а) временен престой и изолация на задържани (отделно за мъже, жени, малолетни и непълнолетни);

б) сервизни помещения;

в) срещи на задържаните лица с техните защитници;

г) принудително доведени лица (отделно за мъже, жени, малолетни и непълнолетни);

5. зона за особена сигурност - включва помещения за престой в сградата на свидетели, защитени по реда на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) или Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство (ЗЗЛЗВНП), и защитена съдебна зала за разглеждане на съдебни процеси с участие на такива свидетели; помещенията се проектират и изграждат без прозорци.

(2) Обособените зони определят вида на системите за контрол на достъпа.

(3) Броят на помещенията по ал. 1, т. 4 се определя съгласно приложение № 2.

Чл. 8. (1) За осигуряване на безопасността и охраната на обектите на съдебната власт се предвижда:

1. контрол на движението около обекта;

2. комплексна система от технически средства и инженерни съоръжения;

3. входове за:

а) граждани;

б) съдиите, прокурорите и разследващите органи;

в) задържаните и принудително доведени лица;

4. изграждане на отделни служебни коридори и асансьори, през които да се придвижват съдиите, прокурорите и разследващите органи от съответните кабинети до съдебните зали за наказателни дела;

5. изграждане на отделни служебни коридори и асансьори, през които да се конвоират принудително доведените и задържаните лица от помещенията за временен престой и изолация до съдебните зали за наказателни дела.

(2) При проектиране и изграждане на транспортни входи се обособява буферна зона, вратите на която са със степен на защита срещу насилствено нерегламентирано проникване.

(3) Входовете за граждани трябва да са разделени на входно-изходни зони.

(4) На асансьорите за съдии, прокурори и разследващи органи и за принудително доведените и задържаните лица се предвижда монтирането на системи за контрол на достъпа, които се осигуряват с непрекъснато електрозахранване.

(5) Техническите средства и инженерните съоръжения възпрепятстват или забавят неправомерното проникване за период от време, достатъчен за реакция на персонала за физическа защита, но не по-малък от десет минути.

Чл. 9. (1) При проектирането на съдебните зали се:

1. обособява отделен вход и обезопасено място за задържаните лица;

2. обособява отделен вход и обезопасено място за съдебния състав;

3. обезопасяват прозорците и стъклата против счупване и проникване, като стъклата не позволяват видимост в съдебните зали от вън на вътре;

4. инсталират технически средства.

(2) В защитената зала допълнително се обособява място за свидетели, защитени по реда на НПК или на ЗЗЛЗВНП. Мястото се проектира и изгражда така, че свидетелите да се виждат единствено от съдебния състав.

Чл. 10. (1) Техническите средства са отделни или взаимно свързани съоръжения, системи и компоненти за:

1. видеонаблюдение;

2. сигнално-охранителна техника;

3. откриване на предмети, материали или вещества, които могат да се използват за извършване на противозаконни действия или терористични актове;

4. контрол на достъпа;

5. забавяне на неправомерно проникване на лица и превозни средства;

6. реагиране при сигнал и задържане;

7. комуникации между отделните наряди и служители от персонала за физическа защита.

(2) Средствата по ал. 1 се разполагат по начин и на място, осигуряващи изпълнението на функциите им, и се осигуряват с непрекъснато електрозахранване.

Чл. 11. Системата за видеонаблюдение трябва да осигурява възможност за определяне характера и степента на опасност от неправомерни посегателства, открити и регистрирани от сигнално-охранителната техника по всяко време на денонощието. Записването и съхраняването на информацията е за период не по-малък от 30 дни.

Чл. 12. (1) Сигнално-охранителната техника на обекта трябва да регистрира по време и място всяко неправомерно проникване и придвижване.

(2) Отказът на отделен компонент от охранителната техника да изпълнява функциите си не трябва да води до нарушаване работоспособността на цялата система.

Чл. 13. (1) Контролът на достъпа се осъществява с автоматизирани пропускателни системи и други системи за наблюдение и контрол.

(2) Автоматизираните пропускателни системи регистрират и съхраняват информация за лицата, преминали през тях, по време и място, като не трябва да допускат неправомерно проникване.

(3) Автоматизираните пропускателни системи, разположени на входно-изходните зони, трябва да сигнализират на персонала за физическа защита за всеки опит за неправомерно преминаване през тях.

Чл. 14. Системите за комуникация трябва да осигуряват възможност за бърз и сигурен обмен на информация между:

1. отделните наряди от персонала за физическа защита при нормални условия и извънредни ситуации;
2. персонала за физическа защита и службите по чл. 4 при извънредни ситуации;
3. персонала за физическа защита и останалите работещи в сградата.

Чл. 15. (1) За физическата и техническата охрана на обекта се проектират помещения за: ръководителя на охраната, команден център, осъществяване на пропускателен режим (КПП), провеждане на инструктажи, съхранение на оръжие и сървъри.

(2) Видът, броят и площите на помещенията се определят при отчитане на числеността на персонала за физическа защита, възложените му функционални задължения, броя и вида на монтираните технически съоръжения и системи и използваните транспортни средства.

Чл. 16. (1) Инвестиционен проект на обект на съдебната власт се приема от експертен технически съвет, назначен от министъра на правосъдието.

(2) Главна дирекция "Охрана" извършва проверки и контрол по спазването на правилата и нормите за охраната и безопасността при проектиране и строителство на обекти на съдебната власт чрез участие в експертния технически съвет и извършване на проверки в процеса на изграждане на обекта.

Раздел II

Норми за безопасност и охрана при строителство, реконструкция и модернизация

Чл. 17. При строителство, реконструкция, модернизация и въвеждане в експлоатация на обекти на съдебната власт се спазват разпоредбите на Закона за устройство на територията, подзаконовите нормативни актове по прилагането му и разпоредбите на раздел I от тази глава.

Чл. 18. Готовността на системата по чл. 8, ал. 1, т. 2 преди въвеждане в експлоатация на обекта се установява от комисия с участието на експерти от Главна дирекция "Охрана". Съставът на комисията се определя със заповед на министъра на правосъдието.

Чл. 19. Обект на съдебната власт се въвежда в експлоатация след писмено становище на Главна дирекция "Охрана" или при нейно участие в приемателна комисия за въвеждане в експлоатация.

Глава трета

БЕЗОПАСНОСТ И ОХРАНА ПРИ ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ОБЕКТИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Раздел I

Правила и норми за безопасност и охрана при експлоатация

Чл. 20. (1) Нивото на безопасност и охрана на обектите на съдебната власт при тяхната експлоатация се определя от категорията на сградата и от охранителното ѝ обследване.

(2) Охранителното обследване се извършва първоначално и поне веднъж годишно от служители на Главна дирекция "Охрана".

Чл. 21. (1) Охранителното обследване включва следните данни по отношение на физическата защита:

1. общи сведения за сградата и специфичните ѝ особености;
2. потенциални източници на заплаха;
3. институции, намиращи се в сградата;
4. оценка на възможни посегателства върху сградата;
5. описание и оценка на действителното и изискващото се състояние на системата за физическа защита;
6. изводи и мероприятия за подобряване на сигурността.

(2) При промяна на някои от данните по ал. 1 охранителното обследване своевременно се актуализира.

(3) Въз основа на актуализираното охранително обследване нивото на безопасност и охрана на обектите на съдебната власт може да се променя независимо от категоризацията им.

Чл. 22. В изпълнение на предписанията от охранителното обследване се извършват задължителни промени в техническите системи, в инженерните съоръжения и в числеността и подготовката на персонала по физическа защита.

Чл. 23. Във връзка с охраната на обектите на съдебната власт административните ръководители на органите на съдебната власт осигуряват:

1. изграждане на команден център за извеждане на всички сигнали от сигнално-охранителна техника, видеонаблюдение, контрол на достъпа и други охранителни системи;
2. разположение на централната алармена станция в отделно помещение, намиращо се в особената зона за сигурност;
3. бариери и други съоръжения на входовете към обособените зони, които да възпрепятстват нерегламентираното проникване в тях;
4. разполагане на техническите средства така, че да позволяват откриване, сигнализиране и регистриране на всяко проникване;
5. необходимите помещения за нуждите на физическата и техническата охрана.

Чл. 24. (1) При осигуряване на охраната на обектите на съдебната власт Главна дирекция "Охрана" осъществява:

1. постоянно видеонаблюдение;
2. контрол над входовете, изходите и външните прозорци;
3. специализирана, автономна, дублирана и надеждна система за комуникация между персонала за физическа защита;
4. провеждане на тренировки и учения за усвояване на плана за действия при извънредни ситуации, свързани с физическата защита;
5. допускане на лица и товари само след проверка за наличие на предмети, материали и вещества, които могат да се използват за извършване на противозаконни действия или терористични актове;
6. възможност за бързо и безпрепятствено преминаване през съоръженията по чл. 23, т. 3 на аварийно-спасителни екипи;

7. постоянен контрол и водене на отчет на всички лица, имащи достъп до ключове, пропуска и кодове за зоните, както и времето, през което те са пребивавали в тях;
8. периодична смяна на кодовете, а при наличие на данни за нерегламентиран достъп до информация, свързана със съществуващите кодове (ключове и заключващи механизми) - незабавната им подмяна;
9. запознаване на работещите в сградата на съдебната власт с мерките по осигуряване контрола на достъп и физическата защита при нормални условия и извънредни ситуации.

(2) При възникнала необходимост (разглеждане на дела с висок обществен интерес, на дела със свидетели, защитени по реда на НПК или ЗЗЛЗВНП, при извънредни ситуации, природни бедствия и др.) Главна дирекция "Охрана" може да отваря или закрива входове и изходи.

Чл. 25. (1) За контрол и ограничаване на достъпа до зоните по чл. 7 Главна дирекция "Охрана" осигурява:

1. контролиран достъп на лица и превозни средства чрез прилагане на пропускателен режим или други подходящи мерки;
2. времетраенето и местата на достъп на лицата да се разрешават в зависимост от професионалните им задължения;
3. всички лица, влизащи в зоните за сигурност, да се идентифицират по начин, позволяващ еднозначното и непосредственото установяване, че лицето има право на достъп до съответната зона.

(2) До зоните за сигурност без придружител се допускат само лица, определени от административните ръководители на органите на съдебната власт. Всички останали лица се допускат в тези зони с придружител.

Чл. 26. (1) Работоспособността на всеки компонент от системата за физическа защита се проверява периодично от съответните специалисти в присъствието на служители на ГД "Охрана" чрез провеждане на функционални изпитвания на отделните елементи и на системата като цяло.

(2) Периодичността на проверките по ал. 1 се определя в съответствие с техническите изисквания към компонентите и съобразно значимостта им за работоспособността на системата.

(3) Освен в случаите по ал. 2 проверки се извършват и при подмяна на компоненти от техническите системи за физическа защита, както и при изменения в конструкцията или функциите им.

Раздел II

Персонал за физическа защита

Чл. 27. (1) За осигуряване безопасността и охраната на сградите на съдебната власт Главна дирекция "Охрана" осигурява персонал по физическа защита за:

1. охрана;
2. контрол на достъпа;
3. експлоатация и поддръжка на техническите системи и инженерни съоръжения за защита.

(2) При осигуряване безопасността и охраната персоналет за физическа защита води съответна документация, чийто вид, ред за водене и съхранение се определят със заповед на главния директор на Главна дирекция "Охрана".

Чл. 28. Персоналет за физическа защита организира, ръководи или непосредствено участва в дейностите за осигуряване на защитата.

Чл. 29. На персонала за физическа защита се осигурява контролиран достъп до всички помещения в охраняваната сграда.

Чл. 30. Министърът на правосъдието може да възлага допълнителни задачи за осъществяване на охраната на

обектите на съдебната власт и на други физически лица (пазачи, пропускарни и извъншатни служители) или на юридически лица.

Раздел III

Охранително досие на обект на съдебната власт

Чл. 31. (1) За всеки обект на съдебната власт се изготвя охранително досие. Охранителното досие съдържа:

1. технически паспорт на обекта съгласно Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите (ДВ, бр. 7 от 2007 г.);
2. актуална информация за физически и юридически лица, извършващи услуги или доставящи стоки и материали в сградата на основание на сключени договори;
3. актуална информация за служебните и лични МПС на магистратите и служители, работещи в сградата;
4. правила за вътрешния ред, пропускателния режим и сигурността на обекта;
5. план за охрана;
6. правила за изпълнение на служебните задължения от персонала за физическа защита.

(2) Планът по ал. 1, т. 5 съдържа:

1. данни за местоположението, инфраструктурата и особеностите на обекта, прилежащи помещения, сгради и територии;
2. данни за организацията на пропускателния режим, обособените зони и местонахождението им и задълженията на персонала за охрана;
3. сили и средства за физическа защита;
4. действия при нормална обстановка и при извънредни ситуации (нападения на обект, терористичен акт, аварии, пожари, природни бедствия и др.);
5. действия при евакуация.

(3) Плановете по ал. 1, т. 5 и правилата по ал. 1, т. 6 се утвърждават от съответните началници на областни звена "Охрана".

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. (Доп. – ДВ, **бр. 99 от 2023 г.**) "Обекти на съдебната власт" са сградите, на които ГД "Охрана" организира охраната - сградите на Министерството на правосъдието, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, главния прокурор, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура, Националната следствена служба, Националният институт на правосъдието, Агенцията по вписванията – Централно управление и сграда/и на европейските делегирани прокурори в Република България, апелативните, окръжните, административните и районните съдилища, прокуратурите и окръжните следствени служби.
2. "Инженерни съоръжения" са: стени, огради, бариери, турникети, врати, ключалки, решетки, щори, прозорци (матирани, армирани, противоударни и бронирани) и други физически бариери.
3. "Технически средства по чл. 10, ал. 1, т. 3" са: скенери за проверка багажа на посетителите, входящата кореспонденция и моторните превозни средства; металдетекторни рамки; ръчни металдетектори; огледала за проверка на моторни превозни средства и други.

4. "Извънредна ситуация" е едно или повече обстоятелства, създаващи опасност за физическата защита на обектите на съдебната власт и които изискват специални действия за неутрализиране на рисковете и заплахите.
5. "Наблюдение" е дейност, извършвана непосредствено от персонала за физическа защита или чрез фотоелектрически, телевизионни, звукодетекторни, електронни, фотографски или други средства с цел съвременно откриване и регистриране на неправомерен достъп в защитените зони.
6. "Персонал за физическа защита" са длъжностни лица - служители на Главна дирекция "Охрана", и лицата по чл. 29 , които по силата на задълженията си организират, ръководят или непосредствено участват в дейностите за осигуряване на физическата защита.
7. "Зона за сигурност" е съответна територия в обекта или прилежащата му инфраструктура, в която се осъществява контрол или пропускателен режим.
8. "Буферна зона" е защитена зона, в която се извършва необходимата проверка на моторното превозно средство и за престой на специализирани конвойни автомобили при въвеждането и извеждането на задържани лица.
9. (Нова – ДВ, **бр. 99 от 2023 г.**) "Помещение – чакалня за пострадали от престъпления" е отделно обособено помещение в зоната за обществен достъп за избягване на контакт между пострадалите и членовете на техните семейства и извършителите на престъпления.
10. (Нова – ДВ, **бр. 99 от 2023 г.**) "Членове на семейството" на пострадалия са съпругът, съпругата, лицето, с което той се намира във фактическо съжителство, възходящите, низходящите, братята, сестрите и издържаните от него лица.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В срок 5 години от влизане в сила на наредбата сградите в експлоатация се привеждат в съответствие с изискванията ѝ.

§ 3. В едногодишен срок от влизане в сила на наредбата главният директор на Главна дирекция "Охрана" организира извършването на охранителни обследвания на обектите на съдебната власт.

§ 4. (Изм. – ДВ, **бр. 99 от 2023 г.**) Наредбата се приема на основание чл. 391, ал. 5 от Закона за съдебната власт и е съгласувана с министъра на регионалното развитие и благоустройството.

§ 5. Министърът на правосъдието може да дава указания по прилагането на наредбата.

Приложение 1

към чл. 3, ал. 2

(Доп. – ДВ, **бр. 99 от 2023 г.**)

Категоризация на охраняваните от ГД "Охрана" при МП съдебни сгради

I категория:

Министерство на правосъдието
Висш съдебен съвет
Върховен административен съд
Национална следствена служба
Апелативни прокуратури
Национален институт на правосъдието
Агенцията по вписванията – Централно управление
Европейската прокуратура

II категория:

Съдебна палата - гр. София
Апелативни съдилища

Районен съд - гр. София

III категория:

Окръжни съдилища
Административни съдилища
Районен съд - гр. Варна
Районен съд - гр. Дупница
Районен съд - гр. Казанлък
Районен съд - гр. Лом

IV категория:

Окръжни прокуратури
Районни съдилища
Столична следствена служба
Окръжни следствени служби
Военно-окръжни съдилища и прокуратури
Брачна колегия - гр. София

V категория:

Районни прокуратури
Съдебноизпълнителски служби
Бюра "Съдимост"
Териториално-следствени служби
Военно-следствени участъци

Приложение 2

към чл. 7, ал. 3

(Изм. и доп. – ДВ, бр. 99 от 2023 г.)

Необходими помещения за временна изолация и престой на задържани и принудително доведени в съдебните сгради лица и помещения за избягване на контакт между пострадалите и членовете на техните семейства и извършителите на престъпления в новите съдебни сгради
(Загл. изм. – ДВ, бр. 99 от 2023 г.)

1. За правилното функциониране на дейността по линия на принудителното водене на лица до орган на съдебната власт в съдебните сгради са нужни следните обособени служебни помещения:

II и III категория сгради:

- една стая за довеждане на лица - мъже;
- една стая за довеждане на лица - жени;
- една стая за довеждане на лица - непълнолетни;
- едно тоалетно помещение с мивка;

IV и V категория:

- една стая за довеждане на лица;
- една стая за непълнолетни;
- едно тоалетно помещение с мивка.

2. За правилното функциониране на дейността по линия "Конвоиране" са нужни следните обособени служебни помещения:

II категория сгради:

- минимум 8 помещения за временно пребиваване и изолация на конвоирани лица - всяко от които с капацитет за 6 лица;
- минимум 3 тоалетни в общо санитарно помещение;
- едно помещение за дежурен;
- две помещения за провеждане на срещи с адвокат;
- всички помещения да са свързани с общ коридор, в който да има обезопасени зони, където преди въвеждане и извеждане се прави обиск на конвоираните лица.

III категория:

- минимум 4 помещения за временно пребиваване и изолация на конвоирани лица - всяко от които с капацитет за 6 лица;
- две тоалетни в общо санитарно помещение;
- едно помещение за дежурен;
- едно помещение за провеждане на срещи с адвокат;
- всички помещения да са свързани с общ коридор, в който да има обезопасени зони, където преди въвеждане и извеждане се прави обиск на конвоираните лица.

IV категория:

- минимум две помещения за временно пребиваване и изолация на конвоирани лица - всяко от които с капацитет за 6 лица;
- две тоалетни в общо санитарно помещение;
- едно помещение за провеждане на срещи с адвокат;
- всички помещения да са свързани с общ коридор, в който да има обезопасени зони, където преди въвеждане и извеждане се прави обиск на конвоираните лица.

V категория:

- едно помещение за временно пребиваване и изолация на конвоирани лица с капацитет за 4 лица;
- две тоалетни в общо санитарно помещение;
- едно помещение за охраната.

3. (Нова – ДВ, **бр. 99 от 2023 г.**) За целите на избягването на контакт между пострадалите и членовете на техните семейства и извършителите на престъпления в новите съдебни сгради са нужни следните обособени служебни помещения:

I, III, IV и V категория сгради:

- минимум едно помещение – чакалня за пострадали за избягване на контакт между пострадалите и членовете на техните семейства и извършителите на престъпления;

II категория сгради:

- минимум две помещения – чакални за пострадали за избягване на контакт между пострадалите и членовете на техните семейства и извършителите на престъпления.